Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nr. 12. i 13. Dnia 20. lipca 1894. XXI. rocznik.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**

Sprostowanie.

W wykazie stowarzyszeń, które wzięły udział w wystawie krajowej, w pawilonie związkowym (p. „Związek" z 20. czerwca b. r. nr. 10. i 11) wypuszczone zostało w druku, *Towarzystwo zaliczkowe w Tarnowie,* jedno z najpoważniejszych stowarzyszeń związkowych, które w każdej zbiorowej akcyi nietylko Związku stow. ale i ogólno krajowej. zawsze szczery i poważny bierze udział. — *Towarzystwo zaliczkowe w Tarnowie* nadesłało kartony graficzne, ozdobnie oprawne sprawozdania roczne i złożyło poważną wkładkę na pokrycie kosztów budowy pawilonu

Redakcya.

Powiatowe Towarzystwo handlowe we Lwowie.

Z inicyatywy Rady powiatowej Lwowskiej założoną została przed rokiem udziałowa spółka pod firmą: *Towarzystwo handlowe we Lwowie — stow. zarejestrowane z ograniczoną poręką.* Z początku zajmowało się to Towarzystwo tylko handlem solą, gdy Wydział krajowy poruczył mu zastępstwo na dwa powiaty: Lwowski i Gródecki, lecz później zostało ono zniewolonem rozszerzyć swój zakres działania w ten sposób, iż założyło we Lwowie, w domu Rady powiatowej centralny skład towarów dla powstających w okolicy Lwowa coraz liczniej włościańskich sklepików.

Za wzór służył temu przedsiębiorstwu potężnie rozwinięty *Związek handlowy Kółek rolniczych w Krakowie,* którego głównem zadaniem jest wspomagać rozwijający się u nas powoli handel chrześcijański po wsiach przez dostarczanie mu towarów z fachową znajomością rzeczy, możliwie jaknajtaniej, uczciwie i życzliwie. Jeżeli jednak krakowski *Związek handlowy Kółek rolniczych* rozwija się tak pomyślnie, ma to do zawdzięczenia tylko tej okoliczności, że liczne grono zamożnych i wpływowych osobistości udzieliło mu poparcia.

Lwowskie *Powiatowe Towarzystwo handlowe* nie mogło dotychczas poszczycić się podobnem poparciem. I dlatego nie rozwijało się, pomimo iż handel idzie mu tak pomyślnie, jak tylko można było życzyć sobie. Młode to przedsiębiorstwo musi bowiem walczyć ustawicznie z brakiem kapitału obrotowego.

Dyrekcya Banku krajowego, uznając pożyteczność *Powiatowego Towarzystwa handlowego we Lwowie,* przyrzekła, iż wstąpi także w grono członków jego z udziałem 10.000 zł., jeżeli Towarzystwo przyjmie w skład Rady nadzorczej delegatów Banku krajowego i wykaże się, iż zdołało przynajmniej drugi raz tyle zebrać kapitału na udziały, ile ma dostarczyć Bank krajowy.

Na tle tego oświadczenia Banku krajowego zawiązał się obszerniejszy komitet obywatelski, który postanowił sobie zaopiekować się dalszem rozwinięciem *Pow. Towarzystwa handlowego we Lwowie* w taki sposób, ażeby ono dla sklepów włościańskich w całej środkowej części kraju mogło dostarczać towarów pod warunkami istotnie najkorzystniejszemi. Komitet ten wydał odezwę, którą wszystkim przychylnym rozwojowi chrześcijańskiego handlu w kraju najgoręciej do uwzględnienia zalecamy. Odezwa ta brzmi:

ODEZWA.

Wzmaga się coraz silniej w naszym kraju pomiędzy ludnością rodzimą ruch handlowy, i coraz liczniej powstają mianowicie po wsiach sklepy chrześcijańskie. Jużż teraz ilość takich sklepów rozsianych po wsiach we wszystkich okolicach kraju, dochodzi do 1000. Zakładane i wspierane przez gminy, kółka rolnicze i ludzi dobrej woli z różnych stanów, walczą one zwycięsko ze znanemi powszechnie nadużyciami i wyzyskiem ludności wiejskiej przez niesumiennych handlarzy — nastręczając oraz wielkiej liczbie rodzin sklepikarzy uczciwe, korzystne dla nich, a dla społeczeństwa pożyteczne zatrudnienie.

Lud wiejski, żyjący dotychczas wyłącznie z roli, która coraz bardziej rozdrabnia się i z pod nóg się usuwa, znajduje w handlu szerokie pole do korzystnej pracy zarobkowej.

Ruch ten, wzniecony w naszym kraju przez Towarzystwo Kółek rolniczych dopiero od lat dwunastu, wykazał już, iż dobrze prowadzone przedsiębiorstwa handlowe po wsiach opłacają się znakomicie. Lecz główną trudność dla początkujących sklepikarzy stanowi zaopatrywanie się w towary. Sklep wiejski musi być zaopatrzony w rozmaite towary, chociaż w niewielkich stosunkowo ilościach. Jeżeli więc niedoświadczony sklepikarz musi pobierać je z rozmaitych źródeł, nie znając się dokładnie ani na cenie, ani na gatunku towarów — jeżeli trafi źle, sam przepłaca towar, i otrzymuje go w nieodpowiednim gatunku, wskutek czego znów, działając bez złej woli, li przez niewiadomość własną, sprzedaje klientom swoim towar lichy i za drogo. To zaś zniechęca z czasem do jego sklepu nawet najbardziej wyrozumiałą publiczność, naraża go na zawód i stratę. Niejeden też sklep wiejski. założony z najlepszemi nadziejami, otoczony przychylnością powszechną, zmarniał z czasem — tylko z powodu nieumiejętnego zaopatrywania go w towar.

Krakowski *„Związek handlowy Kółek rolniczych“* założony w roku 1892, utrzymując w Krakowie skład hurtowny, obficie zaopatrzony we wszelkie towary, jakie się przydać mogą w sklepach wiejskich, dostarcza znacznej ilości sklepów Kółek rolniczych potrzebnych im towarów w doborowych gatunkach, ze znajomością rzeczy dobieranych, i po cenach możliwie najniższych Chociaż więc ten i ów sklepikarz wiejski sam nie zna się na wszystkich towarach, które sprowadzać musi, skoro zaopatruje się w nie w takim uczciwym składzie hurtownym, może bezpiecznie spuścić się na to, że i sam zawodu nie dozna, i odbiorców swoich na zawód nie narazi.

Związek handlowy Kółek rolniczych w Krakowie ma już przeszło 40.000 zł własnego zapasu w udziałach i w funduszu rezerwowym. Dzięki bowiem patryotycznemu poparciu szerokich kół obywatelskich, rozrósł się w instytucyę potężną, działającą z wielkim pożytkiem dla ludu w całej zachodniej części kraju.

Na wzór krakowskiego *„Związku handlowego Kółek rolniczych“* utworzone zostało we Lwowie w roku 1893 pod opieką tutejszej Rady powiatowej w skromniejszych rozmiarach podobne przedsiębiorstwo pod nazwą

„Powiatowe Towarzystwo handlowe we Lwowie
stow. zarejestr. z ograniczoną poręką“,

które wytknęło sobie także jako główne zadanie, zaopatrywać sklepy gminne i Kółek rolniczych w potrzebne im towary — z fachową znajomością rzeczy, uczciwie i jak najtaniej.

W grudniu r. z. otworzyło *„Powiatowe Towarzystwo handlowe we Lwowie“* w domu Rady powiatowej przy ulicy Pańskiej 21., sklep z towarami mięszanemi, urządzony tak, iż zaopatruje sklepy wiejskie tanio i bez zachodu we wszystkie potrzebne im towary.

Powiatowe Towarzystwo handlowe we Lwowie — jako początkujące, nie mogło dotąd rozwinąć się dostatecznie, lecz chociaż w skromnym zakresie, spełnia należycie swoje obowiązki, i popiera skutecznie rozwój sklepów chrześciańskich po wsiach w najbliższych okolicach Lwowa W okresie pięciomiesięcznym, od grudnia 1893 do końca kwietnia 1894 sprzedało ono towarów blisko za 10 000 zł. co w każdym razie stanowi obiecujący początek, a o żywotności przedsiębiorstwa najlepiej świadczy ta okoliczność. iż ruch w sprzedaży wzmaga się ustawicznie.

Podpisani uważają przeto, że *Powiatowe Towarzystwo handlowe we Lwowie* jest instytucyą, która przy odpowiedniej reformie, którą podpisani zająć się chcą, nadawała by się najlepiej ku temu, iżby w środkowej części kraju swiadczyła wiejskiemu handlowi takie same usługi, jakie w zachodniej części oddaje mu *Związek handlowy Kółek rolniczych w Krakowie*

Związek handlowy Kółek rolniczych w Krakowie rozwinał się jednak świetnie, tylko dzięki poparciu gorliwemu licznego grona światłego

obywatelstwa, które umie cenić ważność społeczną popierania chrześcijańskiego handlu

W tej myśli działając, zapraszają podpisani niniejszem Świetne Reprezentacye powiatów i gmin we wschodniej części kraju, Przewielebne Duchowieństwo katolickie bez różnicy obrządków, Szanowne Nauczycielstwo, Zarządy Kółek rolniczych i Czytelni gromadzkich — jak i w ogóle wszystkich mieszkańców o dobro chrześcijańskiej ludności dbałych, ażeby sami wpisywali się na członków *Powiatowego Towarzystwa handlowego we Lwowie*, i w granicach Swojego wpływu ażeby starali się jednać mu członków, i życzliwe poparcie.

Ofiar ani darowizny żadnej nie wymagamy!

Jest to przedsiębiorstwo handlowe, którego zarząd jest za to odpowiedzialnym, ażeby interesa szły prawidłowo, a znajdujący się w obrocie kapitał, ażeby nie był narażony na żadne niebezpieczeństwo! Handlem zawiadują fachowi kupcy, i cały zarząd spraw Towarzystwa spoczywa w ręku osób, w życiu publicznem doświadczonych i wypróbowanej gorliwości obywatelskiej.

Bank krajowy oznajmił zresztą podpisanym, iż gotów jest przystąpić do Towarzystwa z udziałem 10.000 zł. z zastrzeżeniem odpowiedniej kontroli ze swej strony nad zarządem Towarzystwa, co także i dla podpisanych nie małą stanowi zachętę i porękę.

Więc kto zapisze się w grono członków *Powiatowego Towarzystwa handlowego we Lwowie*, spełni dobry uczynek obywatelski, bez potrzeby ponoszenia ofiar pieniężnych, i bez niebezpieczeństwa dla funduszów, subskrybowanych na udziały.

Członków przyjmuje Dyrekcya, która na żądanie dostarczy statutów i blankietów na deklaracye przystąpienia. Adres: Lwów, ulica Pańska 21., dom Rady powiatowej Lwowskiej.

Abrahamowicz Dawid *w Siemianówce.*
Augustynowicz Bolesław *w Kniażu.*
Baczewski Leopold *w Zniesieniu.*
Br. Brunicki Adolf *w Lubieniu wielkim.*
Dr. Dulęba Bronisław *we Lwowie.*
Knauer Ferdynand *w Glinnej.*
Lekczyński Czesław *w Remenowie.*
Merunowicz Teofil *we Lwowie.*
Niezabitowski Stanisław *w Uhercach.*
Onyszkiewicz Mieczysław *w Żołczowie.*
Prof. Dr. Pilat Tadeusz *we Lwowie.*
Hr. Potulicki Franciszek *w Glinianach.*
Prof. Rylski Tomasz *w Dublanach.*
Ks. Sapieha Władysław *w Krasiczynie.*
Dr. Skałkowski Tadeusz *we Lwowie.*
Starzyński Tadeusz *w Dercwni.*
Hr. Szeptycki Jan *w Przyłbicach.*
Hr. Tarnowski Stanisław *w Śniatynce.*
Terenkoczy Władysław *we Lwowie.*
Ks. Dr. Zabłocki Feliks *we Lwowie.*
Dr. Zgórski Alfred *we Lwowie.*

Towarzystwo ochrony własności ziemskiej w Limanowej

stow. zar. z ograniczoną poręką.

Niepomyślne stosunki właścicieli większych i mniejszych posiadłości w kraju naszym, jak to dobitnie w swojej broszurze p. Kieszkowski opisał, liczne wywłaszczania przymusowe spowodowały założenie Towarzystwa „Ochrony własności ziemskiej w Limanowej“, celem ratowania tyle, co uratowanem być może; innym zaś okolicom podania wzoru, jak sobie pomagać można w podobnych wypadkach.

W okolicy tej jako górzystej, ubogiej, między właścicielami większej własności, po największej części mocno obdłużonymi, mniejszej własności już to kilkoletnim nieurodzajem, już to przez Zakład kredytowy włościański zniszczonymi, do tego wobec uprzedzeń, że w kraju naszym nic udać się nie może, założenie takiej instytucyi było zbyt trudnem zadaniem. Na początek też zaledwo 17 osób zawiązać się mogło w Towarzystwo z udziałami 277 zł. wynoszącemi, z późniejszą wypłatą Z przekonaniem jednak i silną wiarą w dobry skutek, rozpoczęto czynności pod Dyrekcyą i Radą Nadzorczą Towarzystwa Zaliczkowego, już przed pięciu latami założonego w Limanowej. Początek naturalnie był trudny, a tem trudniejszy, że dla pewnych względów miejscowych Towarzystwo zamiast z poręką nieograniczoną, z poręką ograniczoną sądownie zaprotokółowane zostało. To bowiem mocno utrudniło uzyskanie w innych instytucyach odpowiedniego kredytu, i tylko Towarzystwo Zaliczkowe w Limanowej swojemi funduszami Towarzystwo „Ochrony własności ziemskiej“ zasilało.

Niektórzy właściciele większych posiadłości albo jeszcze nie byli intabulowani, albo inni hipoteki mieli nadzwyczajnie obciążone już to wierzytelnościami realnemi, już to ekstenzyami, a niektórym już groziło wywłaszczenie. Towarzystwo „Ochrony

własności ziemskiej“ chcąc ich ratować, nie mogło im wprost udzielać kredytu, bo potrzebowało fundusze swe na ten cel użyć się mające zabezpieczyć, aby zapewnić sobie możność tych odebrania, potrzebowało więc mieć wolne ręce do działania w każdym kierunku. Posiadłości takie dawało szacować przez rzeczoznawców przez się delegowanych, obliczało wierzytelności na podstawie wyciągów hipotecznych, rozpoznawało stan gospodarstwa, obliczało potrzebę nakładów i układało cały plan, według którego interesa przeprowadzone być mają. Jeżeli okazała się potrzeba, zapraszało wierzycieli i z tymi robiło układy, a gdy wszystko było odpowiednio przygotowane, gdy przyszło do przekonania, że z korzyścią dla właścicieli tej posiadłości interesa przeprowadzić może, mianowicie posiadłość oczyścić, uregulować i oddać mu, a w najgorszych razach przynajmniej $^1/_3$ część czy to w naturze, czy w gotówce dla niego uratować, zawierało kontrakt kupna i intabulowało się za właściciela.

Czasowo wywłaszczonym: *a)* udzielało zapewnień, iż posiadłość kupioną, po oczyszczeniu z długów na wysokie procenta i uregulowaniu interesów, odda mu napowrót, albo odda mu część z tej, jaką czy to w naturze, czy w gotówce uratować potrafi, a to po odebraniu poczynionych wypłat i umówionego procentu na koszta administracyjne Towarzystwa, który się ustanawiał od 2 do 5% od przyjętej ceny lub wartości majątku z oszacowania wynikłej, oraz przedstawiającego się stanu interesów;

b) czasowo wywłaszczonemu oddało tę posiadłość albo pod tytułem dzierżawy, albo administracyi, z zarządem albo samodzielnym albo z dodaną mu pomocą, zawsze pod kontrolą i nadzorem Dyrekcyi Towarzystwa.

Po takich przygotowaniach przystępowała Dyrekcya Towarzystwa do przeprowadzenia przez się nakreślonego, a przez Radę Nadzorczą przyjętego planu działania.

Gdy czy to większa, czy mniejsza posiadłość wystawioną była na sprzedaż przez publiczną licytacyę, Dyrekcyi Towarzystwa staraniem było poznać stan interesów właścicieli tych posiadłości i niedopuścić do sprzedaży, jeżeli uznało, że od wywłaszczenia, od strat możliwych uwolnić, a w najgorszym razie choć $^1/_3$ część wartości majątku dla właściciela uratować potrafi. Stosownie więc do zachodzących okoliczności, albo udzielało pożyczki na zaspokojenie wierzycieli, albo składało za nich do depozytu sądowego kaucye, odpowiadające wysokości pretensyi, jako odpowiednią rękojmię, albo wchodziło w kupno tych posiadłości z wolnej ręki i na podstawie kupna uskuteczniało wypłaty.

Gdy zaś sprzedaż przez publiczną licytacyę uchyloną być nie mogła, stawało na tej i kupowało, i nie było jeszcze ani jednego wypadku, aby Towarzystwo przy kupnie na licytacyi utrzymać się nie mogło; mimo że wyżej jak do $^2/_3$ rzeczywistej wartości, stosownie do §. 2. statutu, licytować mu nie wolno.

Po uregulowaniu tytułu własności lub prawa do objęcia pewnej posiadłości w zarząd, rozpoczynało czynność, jaka gdzie okazała się potrzebną, np. urządzało gospodarstwo rolne, zakupując i sprowadzając co dla tego było potrzebne; zaprowadzało odpowiednią administracyę, wydzierżawiało, zaprowadzało księgi rachunkowe, nadzór, kontrolę i t. p., zawierało ugody z wierzycielami, uskuteczniało wypłaty, porządkowało stan hipoteczny, wyrabiało pożyczki w instytucyach publicznych na spłaty długów lub ceny kupna, przeprowadzało konwersye długów, wydzielało grunta do sprzedaży i te parcelowało, przeprowadzało procesa w wypadkach spornych, przeprowadzało komasacyę gruntów, uwalniało z pod służebności grunta i lasy, znosiło wspólne użytkowanie ziemi (tak zwane spólnizny na przekład), to jest prawo użytkowania z ziemi przez kilku współwłaścicieli tym sposobem, iż co roku inny jeden i ten sam grunt zasiewa i zbiera, co jest pod względem produkcyjnym bardzo szkodliwe; prostowało fałszywe poglądy i na tych oparte ugody regulowało stosunki familijne, już to przez odpowiednie ugody, już to przez nabywanie praw jednych na rzecz drugich, uskuteczniało wypłaty i t. p.

Przy przeprowadzeniu czynności, Towarzystwo „Ochrony własności ziemskiej“ oprócz interesu strony obdłużonej, którą przedsięwzięto ratować, przestrzegało równie, aby uczciwi wierzyciele nie ponosili straty; pochodzenie też każdej wierzytelności badało starannie: słuszną wypłacało lub o wypłatę się ugadzało, niesłuszne oddalało, redukowało lub w obronie dłużnika przed sądami stawało. Po największej części jednak kwestye sporne tak między wierzycielami a dłużnikami, jak między rodzeństwem załatwiane bywały ugodami; a że wymiar sprawiedliwości na drodze sądowej jest zbyt kosztowny, zbyt długo się przeciągający, tem łatwiej przychodziło Towarzystwu „Ochrony własności ziemskiej“ nakłonić strony do wzajemnej wyrozumiałości, zrobienia sobie wzajemnych ustępstw i zawarcia ostatecznie słusznej ugody; a tak interesa regulowały się łatwiej, a oszczędzały kosztów.

Przedewszystkiem zaś Towarzystwo „Ochrony własności ziemskiej“ miało na uwadze dobro publiczne naszego kraju i starania czyniło, aby różne inne cele dla dobra tego osiągnięte być mogły. Mianowi

cie przestrzegało, aby ziemia nie przechodziła w posiadanie żywiołu obcego, a nieprzychylnego narodowości polskiej; starało się, aby właściciele większych posiadłości odsprzedawali grunta odległe, mało lub wcale nieużyteczne, właścicielom mniejszej posiadłości, aby z tych większe korzyści mogły być otrzymane; posiadłości wiejskie małe mogły się zwiększać, komasować, dawać odpowiednie zatrudnienie i potrzebne wyżywienie familiom na tych osiadłym.

Z włościanami podupadłymi, zadłużonymi, często zagrożonymi wywłaszczeniem, postępowano podobnie jak z właścicielami większych posiadłości, to jest wchodziło się w kupno gospodarstwa, czy to z wolnej ręki, czy na publicznej licytacyi, a wywłaszczonemu wypuszczało się w dzierżawę i t. p. Stosunkowo jednak z włościanami ten rodzaj zabezpieczenia funduszów Towarzystwa mniej okazywał się potrzebnym, bo za pożyczki na cele powyż wyrażone poręczało dwóch innych odpowiedzialnych gospodarzy. Pożyczający poddawał się radzie, nadzorowi i kontroli ręczycieli, z tymi wspólnie za pożyczone pieniądze kupował zboże, bydło, wypłacał długi, z ich doradą urządzał się w domu, prowadził gospodarstwo i t. p. Ci ręczyciele czuwali, aby nie zmarnował funduszów i wypłacał raty zaciągniętej pożyczki, a w razach niestosowania się, niedopełniania zobowiązań, zawiadamiali Dyrekcyę Towarzystwa, celem przedsięwzięcia odpowiednich środków zaradczych. Sposób tego rodzaju postępowania okazał się zupełnie praktycznym. Zakupna ziemi przez włościan po największej części odbywały się za pośrednictwem Towarzystwa „Ochrony własności ziemskiej“, za opłatą 2% od ceny kupna i takich paręset przeprowadzonych zostało Towarzystwo bowiem przekonywało się o stanie interesów sprzedawcy, badało tytuł posiadania, stan hipoteczny i t. p.; dokładało starań, aby pertraktacye po zmarłych były przeprowadzone, wydawane dekreta dziedzictwa, oczyszczone hipoteki i inne przeszkody usuwało, tymczasem zaś zawierały się umowy we formie punktów przedugodnych, a zadatki, albo całe ceny kupna składane bywały w kasie Towarzystwa na czas, dopóki wszelkie przeszkody nie zostały usunięte, dopóki kontrakt formalny spisany nie został i dopóki nie nastąpiło oddanie fizycznego posiadania. Zaszło bowiem już dużo wypadków, iż włościanom, którzy kupowali grunta bez przekonania się o stanie hipotecznym, prawie własności, grunta te, już to z powodu dobrowolnych zmian posiadacza, już przymusowych wywłaszczeń, odbierano, albo do powtórnego płacenia ceny kupna przymuszano ich.

Obok tego udzielane bywały różne pouczenia, np. że odpis kontraktu przed ośmiu dniami urzędowi podatkowemu przedłożyć należy, aby uniknąć kary. Jeżeli własność posiadłości nieruchomej przenoszoną jest raz powtórny w przeciągu lat kilku, jaki się należy opust podatkowy i jakie potrzeba na to dowody przedłożyć. Jeżeli przy kupnie majątku nieruchomego kupiony jest i ruchomy, że należy wartość tego od ceny kupna odtrącić, lub odtrącenia domagać się, bo ten tylko pod opłatę stempla II. skali przypada i t. p.; a najczęściej formalności te samo Towarzystwo „Ochrony własności ziemskiej“ przeprowadzało, a w razie wymiaru niesprawiedliwego wnosiło rekursa.

Trafiały się też wypadki nadzwyczajne, które usuwać należało, jeden więc z takich, jako charakterystyczny przytaczamy.

Przed 30 laty, gdy podział gospodarstw tylko za zezwoleniem starostw był możliwy, a wystaranie się o to było mozolne i kosztowne, a czasem i niemożliwe, pisarze pokątni radzić poczęli, jakby to prawo przy spisywaniu kontraktów obejść można, a wniosek przez jednego zrobiony i w sposób następujący umotywowany, przyjęty i zastosowany przez nich został.

„Usprzedawać części gospodarstw nie wolno, ale wolno sprzedać całe gospodarstwo, a z tego część sobie wymówić do śmierci, że zaś śmierć była, jest i wiecznemi czasy będzie na świecie — zatem wymowa do śmierci znaczyć będzie to samo, co wiecznemi czasy“. Na podstawie też tej teoryi w dwudziestu kilku gminach naszego powiatu spisali paręset ugód sprzedaży z takiemi wymowami. Te wymowy były dalej dzielone i odstępywane innym, z prawem do śmierci, po zmarłych sprzedawcach pozostałe rodzeństwo odbierało te wymowy w posiadanie i między siebie dzielili i t. d.

Między niektórymi włościanami takie pojmowanie rzeczy utrzymało się długo, później jednak z tego tytułu powstawały procesa. O ile więc nadarzała się sposobność, Towarzystwo „Ochrony własności ziemskiej“ odpowiedniemi ugodami i deklaracyami to prostowało, aby uchronić od procesów, kosztów i innych smutnych następstw.

W powiecie Limanowskim było zadłużonych wiejskich gospodarstw wyżej 360 w Zakładzie kredytowym włościańskim; że zaś jednego gospodarstwa bywają właścicielami po dwie i więcej familij, co najmniej 700 familij zadłużonych było; pretensye Zakładu kredytowego włościańskiego wynosiły wyżej 195.000 zł.

Te nieszczęśliwe ofiary wyzyskiwane różnemi bezprzykładnemi sposobami, doprowadzone zostały do tego stopnia, iż część zwątpiła o możności wypłacenia się, część płacić przestała, część zaś tak została zrujnowana, że już nic płacić nie mogła, z ma-

łemi więc wyjątkami ogół zagrożony został wywłaszczeniem z ojcowizny.

Towarzystwo „Ochrony własności ziemskiej“ i nad tymi rozciągnęło swoją opiekę, stawało na terminach w sądach i wykazywało niesłuszność pewnych pretensyi przez agentów Zakładu kredytowego włościańskiego stawianych, wykazywało nadużycia — domagało się redukcyi procentów, czasami składało do depozytu sądowego odpowiednie kaucye, prowadziło procesa i udawało mu się wyjednywać doniosłe ulgi pod każdym względem, a stosownie do orzeczeń sądowych uskuteczniało za tych wypłaty i t. p.

Następnie zawarto umowę z Dyrekcyą Zakładu kredytowego włościańskiego, mocą której, uskuteczniający spłaty całych długów, lub które Towarzystwo „Ochrony własności ziemskiej“ konwertowało, doznawali znacznej ulgi w procentach; a gdy Zakład ten został zamknięty, gdy wartość listów zastawnych tego Zakładu spadła, gdy Komitet likwidacyjny tego Zakładu porobił znaczne ustępstwa dla wypłacających się dłużników, Towarzystwo „Ochrony własności ziemskiej“ tyle wypłat i konwersyi przeprowadziło, że tylko kilka jeszcze pozostaje i to gdzie po zmarłych nie zostały pertraktacye wykończone lub zostają w procesie, z egzekwowanych zaś nikt wywłaszczonym nie został, a niżej załączone wykazy szczegółowe, dokładniej działalność Towarzystwa wykażą.

Oprócz funduszów z Towarzystwa Zaliczkowego w Limanowej i zaraz udzielonego kredytu przez Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, otrzymywano kredyt przez eskont wekslowy w Towarzystwie wzajemnego kredytu w Krakowie, w Galicyjskiej Kasie Oszczędności we Lwowie, w Banku krajowym, w Kasie Oszczędności Tarnowskiej, w miejskiej Kasie Oszczędności w Bochni, w Powiatowej Kasie Oszczędności w Bochni, w Filii Banku austro-węgierskiego. Zbierany był fundusz od Członków Towarzystwa na udziały, na fundusz rezerwowy, składane fundusze na rachunek bieżący i do depozytu, a z tych celem bronienia od wywłaszczeń przymusowych, podniesienia gospodarstw, oraz w różnych celach wyż przytoczonych. W okresie dwunastoletnim od r. 1882—1893 pobrało Towarzystwo 1,106.165 zł wypłaciło zaś 1,221.411 zł. i ma do odebrania 115.245 zł.

Oprócz licznych włościan, zgłosiło się właścicieli dóbr w tych 12 latach 27, z tych 15 podjęło się Towarzystwo uregulować interesa, a 12 odmówiło, mianowicie: 7 którzy żądali, aby ich całe lub część dóbr parcelować, 5 którzy prosili o odpowiednią pomoc w ratowaniu ich od wywłaszczenia, a to z powodu pierwszym 7, bo celem Towarzystwa naszego jest bronić od wywłaszczeń przymusowych, a nie wywłaszczanie przez parcelacye dobrowolne. Praktykowana zaś u nas parcelacya ziemi mniej użytecznej, w niektórych wypadkach nie jest celem Towarzystwa, ale tylko nieodzownym środkiem. Innym 5 odmówiła z powodu dużej odległości od siedziby Towarzystwa, bo przekonanie Dyrekcyi Towarzystwa jest: że skuteczna działalność w podobnych wypadkach jest możliwą tylko nie za pośrednictwem płatnych urzędników, ale za pośrednictwem tego samego obywatela, którego się ratuje przy odpowiednich zarządzeniach, odpowiednim nadzorze i kontroli. Potrzeba więc dobrze poznać tego obywatela z usposobienia, charakteru, potrzeb, nawyknień, otoczenia, potrzeba poznać nie tylko jego hipoteczne zobowiązania ale i prywatne, potrzeba znać stosunki miejscowe. Aby mieć przekonanie, jak jest szkodliwem znoszenie posiadłości dworskich nie tylko pod względem politycznym i ekonomicznym dla kraju, ale i dla samych włościan, chociaż doszli do posiadania znacznej przestrzeni ziemi, dość porównać miejscowości te, gdzie nie było dworów lub dwory poznoszono, z miejscowościami, gdzie się jeszcze dwory utrzymały; a gdy w pierwszych zobaczymy nędzę, liczne wychodźtwo za zarobkiem w dalekie miejscowości i po za morza, gdy w pierwszych znajdziemy dużo matek z dziećmi opuszczonych przez wychodźców w największej nędzy, to tam, gdzie jeszcze są dwory, jest większa zamożność, bo włościanie mają zarobek na miejscu, i nie potrzebują opuszczać żon i dzieci, wychodząc za zarobkiem, zkąd często więcej nie wracają.

Gospodarstw włościańskich wykupiono z Banku włościańskiego 171, zaś uregulowano inne wierzytelności 48 właścicieli gruntów rustykalnych.

Sprawozdania z lustracyi Towarzystw związkowych.

Bank zaliczkowy w Stanisławowie,

stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką.

Powyższe stowarzyszenie, którego lustracyę przeprowadzał w dniu 26. maja roku bieżącego lustrator Związku, jest jednem z najstarszych naszych Towarzystw zaliczkowych; założone bowiem w r. 1871, liczy obecnie 23 lat istnienia.

Jakiemi mogłyby były być dzisiaj rozmiary jego, wnioskować można z faktu, że w roku 1883, a zatem w dwanaście lat po swem założeniu, liczyło ono 914 członków a majątku posiadało w udziałach 66.827 zł.
a w funduszu rezerwowym 15.560 „
a więc razem 82.387 zł.

Ulokowane w Banku oszczędności doszły w owym roku kwoty ćwierć miliona złotych reńskich, podczas gdy stan

udzielonych członkom pożyczek kwotę tę znacznie nawet przewyższał, wynosił bowiem 327.673 zł.

Wszystkie okoliczności przemawiają za przypuszczeniem, iż rozwijając się dalej w tymże samym stosunku, a ku czemu wszelkie były dane, Bank stanisławowski mógł był z czasem zająć jedno z pierwszych miejsc pomiędzy instytucyami finansowemi w kraju. W następnym atoli roku spadła nan ciężka klęska, wskutek wykrytych znacznych defraudacyj, popełnionych przez ówczesnego jego kierownika, a która posadami jego wstrząsnęła, zmniejszając majątek Banku o połowę, w szczególności zaś fundusz jego rezerwowy o $77^0/_0$; równocześnie spadły wkładki oszczędności o $70^0/_0$, a w następstwie tegoż i pożyczki udzielone członkom o całe $50^0/_0$. Członkowie, obawiając się znacznych strat, tłumnie zgłaszali swoje wystąpienie; liczba ich zmniejszyła się od razu o jedną czwartą część, która, występując z Banku, zawiązała równocześnie nową instytucyę finansową pod firmą „Towarzystwo Wzajemnego kredytu mieszczan". Instytucya ta, rozwijając się znakomicie i stwarzając tem samem silną konkurencyę Bankowi, stała się główną przyczyną, iż tenże, pomimo nader trafnego zastąpienia poprzedniego dyrektora siłą młodą, pracowitą i powszechnego zażywającą zaufania, i pomimo gorącego przytem poparcia, udzielanego nowej Dyrekcyi przez główne nasze instytucye finansowe, nie zdołał już wznieść się na dawniejszą swoją wyżynę, a jako wielką już zasługę nowej Dyrekcyi uważać musiano, iż potrafiła ona powstrzymać grożące niebezpieczeństwo zupełnej katastrofy, przywracając zaufanie do nowych kierowników Banku i gojąc stopniowo, ale skutecznie i trwale, zadane jej przez poprzedniego dyrektora dotkliwe i niebezpieczne rany.

Dziś, po całem dziesięcioleciu owej koniecznością nakazanej, zrazu ochronnej tylko i łagodzącej, a później już w przeświadczeniu zupełnego bezpieczeństwa na nowo podjętej energiczniejszej akcyi, Bank w mowie będący wypełniał z każdym rokiem, z coraz to większą zwartością, przerzedzone poprzednio szeregi członków swoich świeżo przystępującymi członkami, tak, że w zeszłym miesiącu, w dniu lustracyi, posiadał znowu 971 członków, a zatem nawet o 57 członków więcej, aniżeli w owym pamiętnym dlań roku 1883.

Co do innych atoli działów, to zestawiony poniżej bilans jego surowy w dniu lustracyi wykazuje ogromną jeszcze różnicę pomiędzy obecnemi cyframi tychże a wyżwspomnianym bilansem z 1883 roku.

I tak, udziały w dniu lustracyi wynosiły tylko 41.958 zł. 65 ct.
czyli zawsze jeszcze o $37^0/_0$ mniej,
a fundusz rezerwowy wykazywał . 6.432 „ 33 „
czyli o $58^0/_0$ mniej
cały zatem majątek Banku wynosił tylko 48.390 zł. 98 ct.
a więc o $41^0/_0$ mniej, aniżeli przed dziesięciu laty.

Bilans surowy
w dniu lustracyi przedstawia się jak następuje:

Stan bierny:

Udziały	41.958	zł. 65	ct.
Fundusz rezerwowy . . .	6.432	„ 33	„
Wkładki oszczędności . .	83.820	„ 50	„
Długi Towarzystwa . .	79.625	„ 75	„
Odsetki	3.412	„ $06^1/_2$	„
Bank krajowy	14.355	„ $60^1/_2$	„
Zysk z r. 1893 . . .	1.790	„ 14	„
Depozyt	3.000	„ —	„
razem	234.395	zł. 18	ct.

Stan czynny:

Pożyczki	216.509	zł. 65	ct.
Koszta administr. . . .	4.065	„ 61	„
„ procesowe . . .	381	„ 84	„
Effekta funduszu rezer. . .	6.000	„ —	„
Kasa	7.438	„ 08	„
razem .	234.395	zł 18	ct.

A więc z powyższego widzimy, że w porównaniu z bilansem za rok 1883 także wkładki oszczędności mniejsze są obecnie o $65^0/_0$ a również i pożyczki o $34^0/_0$. Ten tak znaczny ubytek w wkładkach, które w znacznej części do Towarzystwa Wzajemnego kredytu mieszczan się przeniosły, stara się zastąpić Bank znaczniejszym kredytem u instytucyj finansowych, a dowodem zupełnie zasłużonego zresztą zaufania tychże do Banku jest pokaźna w powyższym bilansie cyfra długów jego, mianowicie 79.625 zł. 75 ct., a która rozdziela się, jak następuje:

na Bank austro-węgierski, w reeskoncie	$4^0/_0$	19.631	zł. — ct.
„ Bank krajowy	„ $4^0/_0$ i $5^0/_0$	26.662	„ 75 „
„ Gal. kasę oszczędności	„ $5^1/_2{}^0/_0$	33.332	„ — „
	razem	79.625	zł. 75 ct.

a która to cyfra nie wyczerpuje jeszcze o całe 15.000 zł. przyznanego Bankowi na rok bieżący kredytu.

Słuszne uznanie należy się Bankowi, iż z kredytu tego dozwala korzystać w pewnej części i mniej szczęśliwie sytuowanym pod tym względem Towarzystwom zaliczkowym, jak w Szczercu, w Monasterzyskach, w Bołszowcach, w Borszczowie, w Krynicy, a to w drodze reeskontu wekslowego na $6^0/_0$, w ogólnej kwocie około 20 do 30 tysięcy zł.

Od udziałów wypłacił Bank za rok ubiegły dywidendę pięcioprocentową. Wpłata tychże odbywa się w ten sposób, iż od sumy pożyczonej odciąga się na udział $10^0/_0$ tejże; poczem dopisuje się doń dywidendę aż do uzupełnienia udziału.

Najwyższy dozwolony udział jednego członka wynosi 500 zł.; takich udziałów posiada Bank sześć.

Fundusz rezerwowy tworzy się przez wpisowe, wynoszące 2 zł.; oraz przez kupony od papierów wartościo-

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc maj 1894.

Tow. zaliczkowe w	Stan bierny: Stan udziałów i funduszu rezerwowego (wł. mająt.) z końcem miesiąca zł. ct.	Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca zł. ct.	Wkładki oszczędności: Włożono w ciągu miesiąca zł. ct.	Wkładki oszczędności: Wyjęto w ciągu miesiąca zł. ct.	Wkładki oszczędności: Stan z końcem miesiąca zł. ct.	Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca zł. ct.	Pożyczki zaciągnięte: Zaciągnięte w ciągu miesiąca zł. ct.	Pożyczki zaciągnięte: Spłacone w ciągu miesiąca zł. ct.	Pożyczki zaciągnięte: Stan z końcem miesiąca zł. ct.	Saldo rachunku Banku krajowego zł. ct.	Stan czynny: Saldo odsetek z końcem miesiąca zł. ct.	Reszta pozycyi stanu biernego z końcem miesiąca zł. ct.	Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca zł. ct.	Pożyczki udzielone: Spłacono w ciągu miesiąca zł. ct.	Pożyczki udzielone: Udzielono w ciągu miesiąca zł. ct.	Pożyczki udzielone: Stan z końcem miesiąca zł. ct.	Koszta założ. ruchomości i adm. z końcem miesiąca zł. ct.	Reszta pozycyi stanu czynnego z końcem miesiąca zł. ct.	Gotówka z końcem miesiąca zł. ct.
Białej Słow. p. i o. Wz. p.	25400 26	64854 36	2871 27	1981 38	65744 25	22760	5075	6160	21675			153 99	107210 48	5996 16	5413	106627 32	1168 62	2983 87	2193 69
Bełzie	21908 23	35066 68	1169 55	1156 76	35079 47	13700	2400	1200	14900		53 53	68 55	66416 81	2569	2522 52	66370 33	538 17	4152 43	948 85
Bochni	21847 10	27347 61	4000	920	30427 61	23959 60	7085 81	7650	23395 41		2062 38	847 26	68166 26	16757 16	16417 07	67826 17	935 77	5350 18	4467 64
Bołszowcach B. z	8487 68	11114 94	1509	450 60	12173 34	6016 50	2412	1807	6621 50		1351 67	1101 85	24476 74	6858 71	9170	26788 03	864 40	2042 10	41 51
Borszczowie P. k. z. i oszcz.	2546 50		1840 13		1840 13						85 80	20 08			4015	4015	276 97		200 54
Bóbrce	12153 69	18951 37	439 99	80 92	19310 44	7950	2750	2250	8450	2210		669 92	38175 99	489 61	620	38306 38	1384 22	945 47	2157 97
Brodach T. han. i kr.	16312 54	14093 71	5204 92	7842 45	11456 18	11348 15	7429 44	6219 63	12557 96		3536 25	536 66	41828 02	7499 95	6358 44	40686 51	2804 10	561 59	374 39
Czortkowie	8845 68	24649 57	1866 50	463 14	26052 93						1482 04	6 61	33135 26	4448 32	7032 42	35719 36	127 45	352 99	485 79
Dąbrowie	89284 69	197085 66	6637 20	17897 97	185824 89	59255 42	10553 13	5722	64086 55		8361 56	6204 70	326943 16	18185 66	20350 95	329108 45	3372 97	16527 57	4631 31
Dębicy T. wz. kr.	34292 81	164011 10	14803 34	12197 94	166616 50	19880	8960	8280	20560		11069 18	4219 15	224797 15	66448	75013	233362 15	2886 16	158 54	350 79
Dobczycayh St. p. i o. Wz. p.	6582 64	17402 28	138 50	495 36	17045 42	12670	4000	4170	12500				32830 16	1308 16	1034	32556	1234 13	2269 36	68 25
Dobromilu	34902 15	41197 50	1142 19	2833 65	39906 04	4850			4850	909 20	2462 18	253 17	77689 19	3097 89	2446	77037 30	775 72	4859 30	610 42
Dubiecku	15395 34	54547 35	6176 82	5351 23	55372 94	10610	4449	4646	10483		2487 45	1886 68	81380 28	7820 87	9316	82875 41	1165 26	1498 68	86 06
Dukli	12859 68	41616 45	686 50		42302 95	17750	4000	4575	17175	1164 56	1535 71	280	72420 62	9229 26	10100 04	73291 40	708 72	1174 35	143 43
Dynowie	7904 36	42906 33	199 50	675 07	42430 76	1975	725	160	2540		1581 70	1535 04	54199 57	2175 38	2850	54874 19		904 45	213 22
Glinianach	66855 60	97914 33	6186 83	8957 41	95143 75	43594 47	10917 20	12420 49	42091 18		5439 26	1335 70	194717 82	40037 26	34830 65	189511 21	2499 79	18020 05	834 45
Głogowie P. T. z.	37480	139821 03	6314 95	3852 87	142283 11	16360		350	16010		5737 09	209 60	183902 60	7646	9091	185347 60	1502 17	12000	2870 03
Gorlicach	118509 59	374499 10	18463 40	32488 12	360474 38	354001 55	197515 51	166287 33	385229 73		21368 99	7884 97	793388 15	205397 11	182774 12	816011 14	5260 67	66845 90	5349 95
Grybowie	29958 48	131415 79	9649	5157 01	135885 78	11800		700	11100		1325		172039 14	1366 07	6410 80	177083 87	559 25	588 69	37 73
Husiatynie	2856 50	1146 29	4863 43		6009 72						70 70	48 88	2880		5805	8685	226 97		73 83
Jaryczowie nowym K. z.	5861 37	324 40			324 40	4348	7204 39	5972 39	5580		475 29	264 79	9755 75	1130 17	2102 40	10727 98	457 49	1175 90	144 48
Jaśle	74774 21	216952 26	15950 10	8933 30	223969 06	85629 87	31671	28315	88985 87	989 67	8977 99	26348 05	349926	32308	46234	363852	2603 72	56179 50	1409 03
Jaworowie	38643	113731 96	7132 39	7419 61	113444 74	46800	31100	28700	49200	857 28	5085 67	2153 55	196427 85	20819 96	22182	197789 89	2240 88	8144 56	1208 91
Kałuszu	26448 05	33744 17	2586	992 40	35337 77	25178	4770	2980	26968			1846 14	78960 69	5008 60	8016	81968 09	1402 94	6612 43	616 50
Kamionce strum.	21990 74	60509 71	4158 96	5884 14	58784 53	21000	9000	3000	27000	3173 85	2647 91	3026 80	106929 71	1711 64	6180	111398 07	1002 92	1706 45	2516 39
Kolbuszowie „Szcz. Boże"	23705 45	60840 46	5473 57	2694 59	63619 44	4500	1300	1500	4300		2794 41	2064 89	90554 51	9044 74	11480	92989 77	576 68	1617 59	1300 15
Kossowie Bank chrześc.	1447 06	355 42	277	96 29	536 13							77 45	874	3 66	549	1419 34	529 04	21 50	90 76
Kozowie K. z.	3515 19	1002 59	169 02		1171 61	6171 34	1900	2000	6071 34		69 80	102 32	8569 31	358 47	505 96	8716 80	239 47	1972 07	1 92
Krakowie	111805 37	280724 66	39187 78	30861	289051 44	128027	51339	56188	123178		13642 68	13365 54	483806 74	150290 53	147574	481090 21	5170 74	33784 45	30997 63
Krynicy St. poż. i oszcz.	16413 20	65909 19	4298 95	3014 20	67193 94	15520	3400	2000	16920		1592 70	70	97239 55	4331	6395 40	99428 21	1051 88	529 84	1179 91
Kulikowie K z.	12167 28	9525 80	611 70	905 25	9232 25	21250	600	650	21200			377 38	37947 86	789	1443 86	38601 86	1332 54	2984 37	58 14
Limanowej	65490 10	72130 76	2241	836 52	73535 24	29111 85	10947 66	11077 40	28982 11	1477 58	3625 53	1852 14	165909	20041 32	22006 40	167874 08	1827 72	4840 94	419 96
„ T. ochr. wł. z.	32365 52					51723	5319	7229	49813		321 52	1915 05	33044 46	5219 90	5110	32934 56	943 84	4690 96	45745 73
Lisku	28829 38	149404 61	11084 70	2391 52	158097 79	4000			4000	1105 30	6741 14	2488 19	176992 28	6928 57	21158 97	191222 68	878 94	1332 88	7825 30
Lubaczowie T. kr. miej.	31058 82	29757 05	5647 76	4825 10	30579 71	1500	1000	2500			540 59		58696 95	4279 99	5650	60066 96	725 34	1163 85	222 97
„ stow. zal.	5854 49	12261 43	2543 60	98 64	14706 39	9303	3000	2666	9637		908 93	469 89	27669 60	704 10	2124	29765 50	282 18	22 91	1506 11
Lwowie B. z.	132019 65	393645 25	64668 39	41909 96	416403 68	490653	165231 50	150130	505754 50		23933 06	5086 53	1023021 53	275273 89	308575 10	1056342 74	8471 87	6594 54	11788 27
„ Pow. Tow. zal.	17359 99	45752 05	2073 50	2039 01	45786 54	18720 29			18720 29				75253	2118	3790 50	76925 50	474 28	2696 90	1770 13
„ Tow esk. i zal.	31385 63	11708 65	367	575 83	11499 82	20094 78	11721 91	7836 27	23980 42		2395 26	4025 49	56341 89	11453 20	12723 06	57611 75	1776 51	8378 86	6519 50
Makowie st. poż. „Wz. p."	68756 20	139485 81	1951 57	4741 23	136696 15						8683 72	185 89	176623 32	9621 79	9908 20	176909 73	2949 46	31114 12	3348 65
Mielcu	16990 47	62016 26	2640 18	660 70	63995 74	5200	900	1400	4700	1091 14		3761 77	76822 05	1923 30	2850	77748 75	705 91	9951 75	2132 70
Mikołajowie K. z.	4048 40	754 82	23 85		778 67	11520	3320	3590	11250			348 48	14113 74	940 15	765	13938 59	278 36	1947 90	260 70
Mościskach	36742 84	89946 97	2427 23	6428 59	85945 61	21328	10626	7070	24884	1027 81		1536 15	132787 61	14218 22	13081	131650 39	2146 55	15646 94	692 53
Nadwórnie K. z.	43217	25664 23	12748	9303 83	29108 40	32970 94	3775 47	7877 48	28868 93	3650 58	1033 18		95291 49	102432 54	103711 09	96570 04	1556 03	7578 40	174 08
Obertynie Kasa zal. i oszcz.	3614	11007 75	190		11197 75	5120		100	5020		893 44		18929	2609	3187	19507	987 49	148 03	82 67
Oświęcimie T. oszcz. i poż.	60445 11	239670 78	17595 65	11678 03	245588 40						10115 68	10497 75	286271	8349	10118	288040	1157 94	32416 96	5032 04
Pilznie St. oszcz. i poż.	11581 98	51003 55	1631 20	750 21	51884 54	4366	1689	1019	5036		2146 13	954 12	67276	4459	6403	69220	1013 05	1276 66	93 06
Przemyślu St. b. d. h. i p.	69509 59	269245 20	19913 66	15386 07	273772 79	5700	5000	1900	8800		12894 51	1656 93	350036 09	53053	55306	352289 09	4367 76		9976 97
	42524 72	181484 45	22819 39	9199 54	195104 30	5075		2260	2815		9521 79	12200 46	222989 49	74528 76	77485 26	225945 99	2032 52	19296 52	14891 24
Radymnie K. z.	6550 15	2452 21	1165	10	3607 21	13272	3264	3069	13467 91		688 72		21469 85	3337 50	4453	22585 35	598 66	425 66	704 32

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc maj 1894.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Stan udziałów funduszu rezerwowego (wł. mająt.) z końcem miesiąca		Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca		Włożono w ciągu miesiąca		Wyjęto w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca		Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Spłacone w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Saldo rachunku Banku krajowego	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Radymnie K. z.	6129	98	6781	10	2700	.	2071	72	7409	38	5900	.	1950	.	550	.	7300			.
Radziechowie	62301	82	152336	27	5275	06	14605	13	143006	20	38000	.	9000		8000	.	39000		4085	64
Rohatynie	27771	96	92337	17	1932	88	2211	92	91158	13	.	.	.		.	.			.	.
Rozdole	4465	95	3510	53	.	32	75	68	3435	17	8845	.	.	.	25	.	8820		.	
Sądowej wiszni	11808	95	7651	88	520	.		.	8171	88	15820	.	7870		5600	.	18090		.	.
Sędziszów T. wz. kr.	36891	40	75404	98	1402	29	503	39	76303	88	40483		10548	56	12525	56	38506	.		
Sieniawie	23810	39	35022	42	1890	.	1577	49	35334	93	3000		.			.	3000		.	
Skałacie T. z i kr.	27229	63	19776	61	2265	.	4062	11	17979	50	29465		7095	36	2350	.	34210	36	.	
Sokalu	35040	36	113003	13	3258	45	4937	41	111324	17	23250	.	.			.	23250	.	2765	37
Stanisławowie B. z.	48452	04	84035	75	11152	33	10070	20	85117	88	78470	50	39062	25	30827		86705	75	10383	16
„ T wz. kr. m.	50707	54	105024	59	23183	18	7637	02	120570	75	45986	.	3840		15724	.	34102	.		
Strusowie K. oszcz. i poż	4403	01	11388	67	1865	82	748	41	12506	08			.		.	.	.	.	.	
Stryju	38267	66	85943	24	4134	18	3678	65	86398	77		.			.	.	.	.		.
Szczercu K. z.	6128	75	6759	15	875		70	70	7563	45	7886		2764		3117	.	7533			
Tłumaczu St. kr.	17765	76	66646	42	3205	70	3894	84	65957	28	19880		1000	.	6720		14160		228	60
Turce P. T. zal.	3957		24250	93	3012	.	285	.	26977	93	1035	.		.			1035			.
Ustrzykach dolnych	4876	31	1606	49	20		149	44	1477	05	6565	06	.	.	271	72	6293	34	.	
Zakliczynie Tow. wzaj. kr.	5836	32	15596	29	1741	23	897	.	16440	52	15368		3573	.	2705	.	16236			
Zbarażu	35472	26	42424	.	1349		3391	95	40381	05	15900	.	1500	.	.	.	17400	.	4423	22
Złoczowie K. z.	15200	93	34371	77	8908	50	5371	68	37908	59	14500	.	4900		3800	.	15600	.	.	
Złoczowie	86370	67	189433	44	13137	79	11719	30	190851	93	.	.	.	.	.	.	.	.		
Żółkwi Tow. zal.	39071	45	43820	67	5369	66	809	71	48380	62	41650	.	.		.	.	41650		3305	77
Żydaczowie P. kas. z. i osz.	1974	.	20320	44	5267	27	1384	40	24203	31	.		4926	56	.	.	4926	56		

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Saldo odsetek z końcem miesiąca		Reszta pozycyi stanu biernego z końcem miesiąca		Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca		Spłacono w ciągu miesiąca		Udzielono w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Koszta założ., ruchomości i adm. z końcem miesiąca		Reszta pozycyi stanu czynnego z końcem miesiąca		Gotówka z końcem miesiąca	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.
Radymnie K. z.	380	21	116	21	17220	60	1805	42	3915	.	19330	18	691	49	68	70	1245	41
Radziechowie	5653	44	5054	26	244515	40	15834	82	17002	59	245683	17	1785	99	11303	86	328	34
Rohatynie	.	.	3196	29	89304	94	2197	15	1919	.	89026	79	1179	19	5271	58	2429	56
Rozdole	86	40	134	66	13499	88	41	80		.	13458	08	79	01	3320	10	84	99
Sądowej wiszni	1220	33	33	86	34670	53	2195	30	5186		37661	23	803	06	563	17	297	56
Sędziszów T. wz. kr.	2099	22	4285	77	148270	68	18422	79	20011	62	149859	51	1457	73	6246	70	522	33
Sieniawie	2023	20	2632	84	60865	30	1659	71	1990		61195	59	714	87	3825	37	1065	53
Skałacie T. z i kr.	2944	86	752	41	72105	63	9074	64	13114		76144	99	150	.	5811	29	1010	47
Sokalu	471	60	780	95	146178	42	10404	78	7421	.	143194	64	1336	07	27010	75	2090	99
Stanisławowie B. z.	3472	81	4758	33	212628	44	42627	95	49066	19	219066	68	4055	80	6381	84	9385	66
„ T wz. kr. m.	6584	21	477	54	200181	13	61494	94	68237	79	206923	98	2101	29	307	33	3109	44
Strusowie K. oszcz. i poż	1375	28	532	92	15850	20	1523	30	3605		17931	99	484	95	383	02	17	41
Stryju	2993	84	6801	44	117371	01	10463	45	11075		117982	56	2032	89	13659	79	431	27
Szczercu K. z.	447	70	233	14	20912	76	620	61	1096		21388	15	213	46	248	99	55	43
Tłumaczu St. kr.	2611	57	.	.	89658	78	21962	57	25053	07	92749	28	1043	39	4578	17	2352	37
Turce P. T. zal.	774	21	.		27845	87	1652	34	5102	.	31295	53	1199	11			249	50
Ustrzykach dolnych	505	62	577	32	11721	64	313	98			11407	66	362	07	1958	37	1	54
Zakliczynie Tow. wzaj. kr.	886	97	159	58	36334	72	2178	08	3985	86	38142	50	1107	39	133	74	175	76
Zbarażu	2687	24	4135	98	98522	74	4872	15	5555	.	99205	59	996	73	3233	93	2063	51
Złoczowie K. z.	1179	71	567	99	63887	53	6168	97	8661	.	66379	56	1861	32	269	42	1946	92
Złoczowie	4626	53	5793	56	264876	94	6607	06	6672		264941	88	2022	10	18473	88	2204	83
Żółkwi Tow. zal.		.	634	24	116829	58	4370	.	5391		117750	58	2109	64	10818	82	2363	04
Żydaczowie P. kas. z. i osz.	1532	68	265	53	22943	10	377	30	5398		27963	80	460	34	.	.	4477	94

wych, w których tenże w kwocie 6.000 zł. jest ulokowany.

Obecny stosunek funduszu rezerwowego do kapitału obrotowego przedstawia się jak 1 : 36, zaś własnego majątku Towarzystwo do rzeczonego kapitału jak 1 : 4·8.

Stopa procentowa od wkładek wynosi $4^1/_2$; wyjątkowo płaci Bank i 5%, w którym to atoli razie wkładka nie może być wyjętą przez przeciąg jednego roku.

Od udzielonych pożyczek pobiera Bank:

7% od wekslowych,
8% „ notaryalnych,
6% „ Towarzystw zaliczkowych, oraz w razie zwłoki prowizyę 2% przy skryptach, zaś 3% przy wekslach.

Do 1.000 zł. uchwala pożyczki Dyrekcya wraz z dwoma cenzurami z łona Rady nadzorczej; zaś wyższe pożyczki wymagają uchwały pełnej Rady. Najdłuższe pożyczki opiewają na półtora roku, spłacalne w dziesięciu kwartalnych lub pięciu półrocznych ratach. Najwyższa obecnie pożyczka opiewa na 3.000 zł.

O przezorności Dyrekcyi w udzielaniu pożyczek świadczy okoliczność, iż zalegly kapitał wynosił 4.468 zł. czyli około 2% wszystkich pożyczek, zaś zaległe odsetki wynosiły 951 zł. 49 ct., i stosunek ich do kapitału obrotowego przedstawiał się jak 1 : 227.

Pozycyj zaskarżonych było tylko 15, a mianowicie:

8 wekslowych z kwotą . .	1.167 zł.
5 skryptowych . . .	665 „
2 kółek włościańskich . .	240 „
razem .	2.072 zł.

a zatem zaledwie 0·95% wszystkich pożyczek. Wszystkie te zaskarżone pozycye są dostatecznie zabezpieczone.

Syndykiem Banku jest p. Jan Majeranowski, który wraz z komisyą do tego wybraną przechodzi co kwartału przedkładane przez Dyrekcyę sprawozdania o zaległościach pożyczkowych.

Stałe godziny urzędowania są od 9—1 dla stron, zaś po południe przeznaczone dla załatwienia czynności książkowych. Przed południem urzęduje stale dwóch dyrektorów.

Prezesem Rady nadzorczej jest obecnie p. Benedykt Siebauer, starszy inżynier kolei państwowych.

Komisyę kontrolującą stanowią:

p. Zambasowicz Lubomir, inżynier kolei;
p. Bittner Józef, profesor szkoły realnej;
p. Pawlikowski Frańciszek, właściciel realności.

Przy rocznych zamknięciach przybiera się zawsze jeszcze jednego experta z poza grona członków. Takim za rok 1893 był p. Sosnowski Karol, urzędnik Banku austro-węgierskiego.

Towarzystwo Wzajemnego Kredytu Mieszczan w Stanisławowie;

stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną pięciokrotną poręką deklarowanych udziałów.

Równocześnie z lustracyą Banku zaliczkowego w Stanisławowie, sprawozdanie z której czytelnik znajdzie powyżej, przeprowadził lustrator Związku w dniu 29. i 30. maja r. b. także lustracyę tamtejszego Towarzystwa Wzajemnego Kredytu Mieszczan, które, jak to już z powyższego wiemy sprawozdania, powstawszy w r. 1884 w skutek zaszłej podówczas katastrofy w tamtejszym Banku zaliczkowym, rozpoczęło swoje czynności z dniem 1. stycznia 1885 roku.

Pierwszy ten rok właściwego jego istnienia nader skromne wykazał rezultaty, mianowicie 89 członków, 3.528 zł. jako ogólną kwotę udziałów, a 181 zł. jako fundusz rezerwowy; równocześnie w wkładkach oszczędności widzimy kwotę zaledwie 6863 zł., a więc przy tak ograniczonych funduszach i stan pożyczek udzielonych ograniczyć się musiał do drobnej cyfry 9.955 zł. Również i całe pierwsze pięciolecie nie odznaczyło się szybszem tempem rozwoju, a bilanse Towarzystwa w tymże okresie przedstawiają nam ciągły wprawdzie, ale powolny tylko postęp.

Dopiero, gdy w 1890 roku, a szóstym istnienia Towarzystwa, nastąpiła zmiana w składzie Dyrekcyi, i Towarzystwo w osobie nowego dyrektora, p. Stanisława Horoszkiewicza, pozyskało pełnego energii kierownika rozpoczął się dla Towarzystwa nowy okres rozwoju, który najlepiej zdołamy uwidocznić, porównawszy bilans Towarzystwa z końcem pierwszego pięciolecia, to jest za rok 1889, z surowym bilansem, zestawionym podczas lustracyi w dniu 29. maja r. b., a zatem w niespełna półpięta roku od czasu objęcia kierownictwa przez tegoż dyrektora Horoszkiewicza.

Bo oto w tym tak krótkim stosunkowo czasie udziały z 14.642 zł. wzrosły na 44.111 zł.; a więcej jeszcze

wzrósł fundusz rezerwowy, bo z 1.002 zł. na 5.636 zł., podczas gdy wkładki oszczędności z 30.954 zł. podniosły się na 121.280 zł., pożyczki udzielone członkom z 52.254 zł. na 201.605 zł., również kapitał obrotowy z 52.254 zł. na 208.788 zł. Równocześnie liczba członków z 313 podskoczyła na 709, czyli o 127%. Wzrost to w istocie niezwykły, świadczący z jednej strony o energii dyrektora i jego wielkiej zapobiegliwości, a zarazem o pracy, skoro z wyjątkiem kasy — będącej w resorcie drugiego dyrektora, p. Leona Ziarkiewicza, zawiadującego nią od samego założenia Towarzystwa — resztę czynności biurowych, wiele wymagających czasu i pracy, sam przy pomocy jednego tylko praktykanta sprawuje, tak z drugiej znowu strony dający dowód o zaufaniu, jakie Dyrekcya w obecnym swoim składzie u wkładkującej publiczności dla siebie pozyskać potrafiła, skoro pomimo dwudziestu istniejących w Stanisławowie Zakładów kredytowych, stan wkładek w Towarzystwie wzajemnego kredytu mieszczan tak poważnej dosięgnął cyfry.

A w czem nowy widzimy dowód na stwierdzenie powtarzanego ciągle przez nas zdania, że główna rękojmia powodzenia naszych stowarzyszeń leży w trafnym wyborze osób na posady dyrektorów, a osobliwie posady dyrektora kierującego; oraz, że Towarzystwa, którym szczęśliwie się udało podobne pozyskać siły, powinny nie tylko w poczuciu sprawiedliwości, ale i w dobrze zrozumianym własnym interesie, podobnych ludzi i położone przez nich zasługi stosownie oceniać, i ażeby ich nie utracić, pracę ich i zdolności należycie honorować. Tymczasem w przeważnej liczbie podobnych wypadków dzieje się, niestety, całkiem przeciwnie; a i stanisławowskie Towarzystwo Wzajemnego Kredytu Mieszczan równą grzeszy pod tym względem obojętnością i niesprawiedliwością. Miejmy atoli nadzieję, że wkrótce zmieni się to na lepsze.

Surowy bilans

w dniu lustracyi następujące wykazywał pozycye:

Stan bierny:

Udziały	44.111	zł. 21	ct.
Fundusz rezerwowy . .	5.636	„ 03	„
„ możliwych strat .	500	„ —	„
Wkładki oszczędności . .	121.280	„ 54	„
Wierzyciele wekslowi . .	30.262	„ —	„
Odsetki	6.520	„ 50	„
Zysk z r. 1893 . .	477	„ 54	„
razem .	208.787	zł. 82	ct.

Stan czynny:

Pożyczki	201.605	zł. 34	ct.
Koszta administracyi . .	1.658	„ 87	„
„ procesowe . . .	57	„ 79	„
„ urządzenia . . .	397	„ 20	„
Lokacye	250	„ —	„
Kasa	4.818	„ 62	„
razem .	208.787	zł. 82	ct.

Że udziały w tak krótkim stosunkowo czasie do tak znacznej dorosły kwoty, zawdzięcza się statutowi Towarzystwa, postanawiającemu, iż przystępujący do Towarzystwa członkowie muszą wpłacić od razu cały najniższy udział w kwocie 50 zł., zaś przy pożyczkach ponad 500 zł., całe 10% takiej pożyczki. Obecnie, gdy majątek własny Towarzystwa do tak poważnej doszedł już cyfry, zajść ma wkrótce pod tym względem zmiana, że od nowych członków, mniejsze także zaciągających pożyczki, odciągać się będzie na udział także tylko 10% tychże, udział zaś będzie się uzupełniał przy płaceniu rat i przez dopisywanie dywidendy.

Wysokość udziałów jest nieograniczoną, dotąd atoli najwyższe wynoszą tylko 600 zł. Od udziałów tych wypłacono za rok zeszły 6% dywidendy, to jest najwyższą, jaka jest dozwolona statutem. To ograniczenie dywidendy ma także swoją dobrą stronę, pozwala bowiem na wydzielenie większej kwoty z dorocznego czystego zysku na fundusz rezerwowy: za rok zeszły wydzielono zeń na ten cel 900 zł., a oprócz tego 500 zł. na fundusz możliwych strat — jak również na hojniejsze datki na cele humanitarne.

Dbałość o wzrost funduszu rezerwowego, który ulokowany jest jako wkładka oszczędności w własnym obrocie, zaznacza się także wyższem jego oprocentowaniem, bo po ośm od sta rocznie, podczas gdy od wkładek oszczędności opłaca się tylko 5½%, a na otwarty rachunek bez wypowiedzenia i z awizem 48 godzin, nawet tylko 4%.

Wszystkich książeczek oszczędności było 271, z których najwyższa na kwotę 20.000 zł., najniższa zaś na 1 zł.

Cyfra 30.262 zł., wykazana surowym bilansem w pozycyi „Wierzyciele wekslowi“, rozdziela się między następujące instytucye:

Bank krajowy, na reeskont	4%	.	zł. 10.000
„ „ „ „	5%	.	„ 4.506
Bank austro węgierski „	4%	.	„ 1.823
Gal. Kasa oszczędności „	5½%	.	„ 11.223
Kasa oszczędności w Stanisławowie na reeskont	6%	.	„ 2.710
		Razem	zł. 30.262

Dyrekcya miała właśnie nadzieję uzyskania od Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie taniego kredytu na skrypt w wysokości 10.000 zł.

Pożyczki członkom udzielane bywają albo w wekslach trzechmiesięcznych, albo na skrypta notaryalne, opiewające zwykle na 2½ lat. Udziela się pożyczek także na hipotekę, czasem nawet na lat dziesięć, ale zawsze za poręką dwóch poręczycieli. Najwyższa pożyczka opiewała na 6.000 zł. Hipoteki, na które Towarzystwo udzieliło pożyczek, przedstawiają kompletne pokrycie, oraz wy-

maganem bywa przy nich ubezpieczenie od szkód ogniowych.

Istnieje także jeden rachunek bieżący, mianowicie z Towarzystwem handlowem w Stanisławowie, do wysokości 2.000 zł.; rachunek ten atoli pokryty jest wekslem kaucyjnym prywatnych osób.

Że Dyrekcya pilnie przestrzega terminów spłaty ze strony dłużników, dowodzi najlepiej stan zaległości pożyczek, wynoszący tylko 3.059 zł., czyli 1·6% całego ich stanu, oraz stosunek odsetek zaległych do kapitału obrotowego, w wysokości 0·4%.

Od pożyczek Towarzystwo pobiera dotąd jeszcze 8% i 2% zwłoki. Oprócz tego przy p i e r w s z e j pożyczce członka bierze się jednorazowo 1% jako zwrot kosztów administracyi. Stopę procentową wypadałoby obniżyć.

Przy udzielaniu pożyczek Dyrekcya jest ograniczoną do wysokości 300 zł., po nad tę kwotę potrzebną jest wspólna uchwała Dyrekcyi z Radą nadzorczą.

Księgi osobne kredytowe dłużników i ręczycieli utrzymywane są bardzo starannie.

Koszta administracyjne za rok ubiegły wynosiły netto 3.651 zł. 29 ct., czyli tylko 1·35% kapitału obrotowego, jest zatem możność podwyższenia dotychczasowej płacy dyrektora kierującego.

Cała rachunkowość prowadzoną jest wedle wzorów przez Związek zaleconych.

W obec istniejących w Stanisławowie aż kilkunastu żydowskich *Credit-Vereinów*, czyniono już od lat kilku usiłowania, dążące do tego, aby obie tamtejsze instytucye chrześcijańskie, Bank zaliczkowy i Towarzystwo Wzajemnego kredytu Mieszczan, mogły się zlać w jedną silną instytucyę. Cóż kiedy owa jeszcze czasów rzymskich sięgająca nauka, jaką umierający ojciec dawał swoim synom o pojedynczych słabych prętach a zrobionej z nich razem mocnej rózdze, pomimo iż słyszymy o niej niemal od dzieciństwa, bo jeszcze w pierwszych czytankach szkolnych, nie może jakoś trafić do przekonań naszych, lecz idzie zazwyczaj w las. To też i dotychczasowe starania celem sfuzyonowania obu rzeczonych stowarzyszeń stanisławowskich nie tylko że spełzły na niczem, ale przeciwnie powstało tam w tych dniach trzecie jeszcze stowarzyszenie oparte na ambicyjkach i współzawodnictwie osób, pragnących tą drogą zdobyć w mieście wpływ i znaczenie. Miejmy nadzieję, że panowie ci dość wcześnie przekonują się, że na tle osobistych antypatyi niczego zbudować nie można i przystąpią do grona tych zdrowo myślących obywateli, którzy w obec konkurencyi stowarzyszeń żydowskich, wszystkie uczciwe żywioły w jedno wielkie stowarzyszenie połączyć zamierzają.

Ruch stowarzyszeń.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w m i e s i ą c u c z e r w c u b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

N o w e s t o w a r z y s z e n i a:

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Stanisławowie, podaje do powszechnej wiadomości, że polecił prowadzącemu rejestra handlowe przy tutejszym c. k. sądzie obwodowym, by do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych nową firmę: „B a n k k u p i e c k i d l a k r e d y t u i e s k o n t u w T y ś m i e n i c y, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną (5) pięciokrotną poręką“, lub w niemieckim języku „Kaufmannische Credit und Escompte-Bank in Tyśmienica, registrirte Genossenschaft mit beschrankter (5) fünffacher Haftung“ z następującym dodatkiem wpisał:

Przedsiębiorstwo to polega na statucie z daty Tyśmienica 20. lutego 1894 zmodyfikowanym dodatkową uchwałą członków tego stowarzyszenia z dnia 7. kwietnia 1894.

Przedmiotem przedsiębiorstwa jest prowadzenie interesu bankowego celem przysporzenia członkom za pomocą wzajemnego kredytu potrzebnych im środków pieniężnych.

Siedzibą tego stowarzyszenia jest Tyśmienica.

Członkami Dyrekcyi są: Asriel Lieblein kupiec, Josel Teichberg dzierżawca młyna i Salamon Lunenfeld kupiec, wszyscy w Tyśmienicy zamieszkali, zaś zastępcą dyrektora Abraham Plesser handlarz korali w Tyśmienicy zamieszkały.

Firmę stowarzyszenia podpisują ważnie dwaj członkowie Dyrekcyi w ten sposób, że pod firmą Banku w języku niemieckim lub polskim określoną umieszczają swoje podpisy.

Obwieszczenia stowarzyszenia mają się ogłaszać przez publiczne takowych affigowanie w Tyśmienicy.

(Uchwała z dnia 2. maja 1894 l. 7.031).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Tarnopolu ogłasza, że wpisano w rejestrze handlowym dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych firmę „P i e r w s z y g a l. B a n k z w i ą z k o w y w G r z y m a ł o w i e, spółka zarejestrowana z nieograniczoną poręką“ po niemiecku: „Erste galizischen Vereins-Bank in Grzymałów, registrirte Genossenschaft mit unbeschrankter Haftung“ i uwidoczniono, że

I. stowarzyszenie pierwszy gal. Bank związkowy w Grzymałowie, powstało na podstawie statutu z dnia 18. grudnia 1893 uzupełnionego dnia 25. kwietnia 1894, które ma swą siedzibę w Grzymałowie,

II. przedmiotem tego przedsiębiorstwa jest dostarczanie członkom potrzebnych im do prowadzenia przemysłu, handlu i gospodarstwa funduszów pieniężnych, na zasadzie wzajemnego kredytu, przyjmowanie kapitałów członków celem ufruktyfikowania tychże i przechowywanie towarów i innych produktów członków własnych,

III. czas trwania tego stowarzyszenia jest nieograniczony,

IV. Dyrekcya tego stowarzyszenia składa się z trzech członków mianowicie Eliszego Seidelmana właściciela realności w Grzymałowie jako dyrektora, Izaka Sameta właściciela realności w Grzymałowie jako kasyera i Majera Mahra właściciela realności w Grzymałowie jako kontrolora,

V. do ważności zobowiązań trzeba podpisu dwóch członków Dyrekcyi pod firmą stowarzyszenia umieszczonych,

VI. ogłoszenia nastąpią przez umieszczenie obwieszczenia na budynku w którym kancelarya tego stowarzyszenia będzie umieszczona i w urzędzie gminnym w Grzymałowie,

VII. Poręka członków dla zobowiązań tego stowarzyszenia jest nieograniczoną.

(Uchwała z dnia 5. maja 1894 l. 6 546.

Sanocki c. k. Sąd obwodowy jako handlowy ogłasza, że w rejestrze stowarzyszeń wpisał firmę: „Towarzystwo kredytowe i oszczędności w Sanoku, stowarzyszenie zarejestrowane z potrójną poręką ograniczoną“, po niemiecku „Credit und Sparverein in Sanok, registrirte Genossenschaft mit beschränkter dreifacher Haftung“ z siedzibą w Sanoku, z tem, że przedmiotem przedsiębiorstwa polegającego na statucie z daty Sanok dnia 25. kwietnia 1894 jest *a)* eskontowanie weksli, *b)* udzielanie członkom pożyczek za rękojmią na weksle lub na zastaw w papierach wartościowych, *c)* udzielanie swym członkom pożyczek potrzebnych do obrotu handlowego i przemysłowego spłacanych w ratach w przeciągu jednego roku, *d)* rachunek bieżący, *e)* przyjmowanie wkładek na oprocentowanie.

Czas trwania jest nieograniczony.

Zarząd stowarzyszenia poruczony jest Dyrekcyi składającej się z 5 członków pp. Leizora Rosnera, Abrahama Weinera, Izraela Dawida 2 im. Herziga, Berla Finka i Hermana Weniga na lat trzy wybranych wszystkich kupców i właścicieli realności w Sanoku zamieszkałych.

Ogłoszenia mają być umieszczone w Gazecie Lwowskiej.

Odpowiedzialność członków jest ograniczoną do wysokości potrójnej wkładki.

Firmę podpisują zbiorowo dwaj członkowie Dyrekcyi lub jeden członek Dyrekcyi i urzędnik Towarzystwa prokurantem zamianowany w ten sposób, że pod słowa stampilią wydrukowane, lub przez kogokolwiek bądź napisane „Towarzystwo kredytowe i oszczędności w Sanoku, stowarzyszenie zarejestrowane z potrójną poręką ograniczoną“ lub pod słowa „Credit und Sparverein in Sanok registrirte Genossenschaft mit beschrankter dreifacher Haftung“ kładą swój własnoręczny podpis.

Wkładki udziałowe opiewają na kwotę 50 zł. i mogą być przez członków ratami spłacone, które jednak niżej 50 ct. wynosić nie mają.

(Uchwała z dnia 15. maja 1894 l. 2.853).

C. k. Sąd obwodowy w Tarnopolu jako sąd handlowy ogłasza, iż zapisano do rejestru dla spółek zarobkowych firmę „Towarzystwo oszczędności i kredytu w Skałacie“ po niemiecku „Spar und Credit-Verein in Skałat“ z tem, że:

a) dzień zawiązania spółki 17. kwietnia 1894, że

b) firma spółki opiewa „Spar nnd Credit-Verein in Skałat registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“ po polsku „Towarzystwo oszczędności i kredytowe w Skałacie stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką a siedziba jej Skałat“,

c) przedmiotem przedsiębiorstwa jest udzielanie pożyczek na osobisty kredyt i przechowanie towarów we własnych lub najętych magazynach, że

d) czas trwania spółki jest nieograniczony,

e) Dyrekcya czyli naczelnictwo (Vorstand) składa się z trzech czynnych członków i dwóch zastępców czyli dyrektora, kasyera i kontrolora a mianowicie: z Symchego Bernsteina jako dyrektora, Samuela Bernsteina jako kasyera, Michaela Rosenzweiga jako kontrolora, zaś Anczla Bernsteina jako zastępcy dyrektora, Wolfa Heimana jako zastępcy kasyera i kontrolora.

f) ogłoszenia następują przez Dyrekcyę,

g) stowarzyszenie jest z ograniczoną poręką,

h) firmę podpisywać będzie dyrektor wspólnie z kasyerem albo kontrolorem lub z jednym z ich zastępców.

(Uchwała z dnia 26. maja 1894 l. 7.159).

C. k. Sąd obwodowy w Samborze jako sąd handlowy ogłasza, iż do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wpisaną została firma: „Bank kredytowy dla handlu i przemysłu w Dolinie, spółka zarejestrowana z poręką ograniczoną“, po niemiecku „Credit-bank für Handel und Gewerbe in Dolina, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“. Siedzibą stowarzyszenia jest miasto Dolina.

Przedsiębiorstwo polega na statucie z daty Dolina 14. lutego 1893, przyjętym uchwałą odbytego w Dolinie dnia 14. lutego 1893 walnego zgromadzenia członków. Przedmiotem przedsiębiorstwa jest udzielanie kredytu członkom celem popierania ich zarobku, eskontowanie i reeskontowanie weksli, przyjmowanie depozytów wszelkiego rodzaju i wkładek oszczędności.

Dyrektorami stowarzyszenia są: dr. Henryk Rosenbusch, Majer Litwak, Izak Turteltaub i Ozyasz Lindenbaum, wszyscy w Dolinie zamieszkali.

Firmę stowarzyszenia podpisuje Dyrekcya w ten sposób, iż podpisując pod firmą Towarzystwa wypisaną lub wyciśniętą, kładą swoje podpisy.

Do ważności zobowiązań wobec osób trzecich, potrzeba podpisu przynajmniej dwóch członków Dyrekcyi.

Wysokość jednego udziału wynosi kwotę 25 zł., która zaraz, lub w 10 po sobie następujących miesięcznych ratach po 2 zł. 50 ct. uiszczoną być musi.

Udziały nie będą oprocentowane, tylko dają prawo do dywidendy.

Jeden członek może mieć także większą ilość udziałów.

Przeniesienie udziałów na trzecie osoby nie jest dopuszczalnem. Odpowiedzialność członków za zobowiązania stowarzyszenia jest ograniczoną a mianowicie w ten sposób, że członkowie za zobowiązania Towarzystwa odpowiadają swoimi udziałami, a nadto jeszcze dalszą kwotą 250 zł.

Wszelkie ogłoszenia w sprawach stowarzyszenia nastąpią przez publiczne plakaty w miejscu.

(Uchwała z dnia 3. lutego 1894 l. 696).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Stanisławowie ogłasza niniejszem, że równocześnie poleca prowadzącemu rejestra handlowe wpisanie do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych nowego stowarzyszenia pod firmą w niemieckim języku „Wirtschaftlicher Vorschuss-verein, registrirte Genossenschaft mit beschränkter (5) fünfacher Haftung“, a w polskim języku „Gospodarczo zaliczkowe stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną (5) pięciokrotną poręką“.

Przedsiębiorstwo to polega na statucie z dnia 25. lutego 1894 roku.

Celem Towarzystwa jest prowadzenie interesów bankowych, celem dostarczenia członkom potrzebnych im środków pieniężnych za pomocą wzajemnego kredytu, jako też przysporzenie członkom możności do korzystnego ulokowania swoich kapitałów.

Członkami Dyrekcyi są: Selig Berger, Moses Bleiberg, Abraham Dawid Bertisch i Simche Horowitz.

Firmę stowarzyszenia podpisują ważnie dwaj członkowie Dyrekcyi. Wszelkie zawiadomienia stowarzyszenia uskutecznione zostaną plakatami.

(Uchwała z dnia 4. kwietnia 1894 l. 6.151).

Sanocki c. k. Sąd obwodowy jako handlowy ogłasza, że w rejestrze stowarzyszeń wpisał firmę Komercyalny Zakład kredytowy (Comercielle Creditanstalt) stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Sanoku, statut jest z daty Sanok 11. kwietnia 1894.

Celem stowarzyszenia jest dostarczanie członkom swoim kapitałów potrzebnych do obrotu w handlu i przemyśle w drodze wzajemnego kredytu.

Czas trwania Towarzystwa jest nieograniczony. Członkami Dyrekcyi na czas trwania stowarzyszenia są: Mojżesz Kanner i Naftali Hager, właściciel realności w Peczeniżynie zamieszkały i Hersch Józef Rubin właściciel realności w Jaśle zamieszkały.

Udział każdego członka oznacza się na 25 zł. Ilość udziałów jest nieograniczoną, udziały wpłacane być mogą albo od razu, albo w pierwszych czterech równych ratach kwartalnych po wstąpieniu członka.

Ogłoszenia Towarzystwa następują publicznem afiszowaniem przy gościńcach i placach w Sanoku, może to jednak nastąpić w jednym z dzienników krajowych.

Odpowiedzialność Towarzystwa jest ograniczoną i członkowie obowiązani są poręczyć za wszystkie zobowiązania stowarzyszenia przed lub w trakcie wstąpienia prawnie przyjęte, o ile takowe z majątku stowarzyszenia pokryte być nie mogą nie tylko rzeczywiście wpłaconym udziałem, ale nadto jeszcze kwotą równającą się czterokrotnej wysokości tychże udziałów.

Dyrekcya zastępuje stowarzyszenie we wszystkich sprawach sądowych i pozasądowych i podpisuje za stowarzyszenie. Podpis za stowarzyszenie uskutecznia się w ten sposób, że podpisujący do firmy stowarzyszenia napisanej lub przedrukowanej swe podpisy dołączają.

Do ważności zobowiązania w obec osób trzecich potrzeba podpisu przynajmniej trzech członków Dyrekcyi. Potwierdzenie odbioru i wydania wkładek lub udziałów, podpisać mogą także dwaj urzędnicy, zaś książki wkładkowe i oszczędności, jakoteż i książki udziałowe podpisać muszą trzej członkowie Dyrekcyi.

(Uchwała z dnia 24. kwietnia 1894 l. 2.416).

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1893.

38. Dukla. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 1.922·89. Straty: z rachunku kosztów administracyi 1.025·30, z rachunku nieruchomości i kosztów założenia 60·60, do rachunku bilansu: saldo na rok 1894 836·99; razem 1.922·89. *b) Bilans.* Stan bierny: udziały 10.497·42, fundusz rezerwowy 696·52, wkładki na rachunek bieżący 30.351·29, wierzyciele 15.596·—, procenta na rok 1894 pobrane 317·75, bank krajowy 2.932·32, zysk do podziału 836·99; razem 61.228·29. Stan czynny: gotówka w kasie 442·91, lokacye 510·—, pożyczki na skrypta i weksle 59.179·03, procenta zaległe 470·35, procenta na r. 1894 od reesk. zapłacone 42·58, koszta procesowe 38·03, inwentarz po strąceniu za zużycie 545·39; razem 61.228·29.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, hotel Żorża.